

Okružnica ljubljanskog nadbiskupa o crkvenom pjevanju

U hrvatskom prijevodu ovdje donosimo okružnicu ljubljanskog nadbiskupa mons. J. Pogačnika o crkvenom pjevanju. Uvjereni smo da i naše čitaoce, svećenike i orguljaše, njezin sadržaj može potaći na razmišljanje.

Prošlo je 10 godina kako je II. vatikanski crkveni sabor u konstituciji o bogoslužju posvetio posebno poglavlje crkvenoj glazbi zato što osobito »sveto pjevanje, združeno s riječima, tvori potrebit i sastavni dio svečane liturgije« (SC 112).

Među uputama koje su u godinama poslije koncila usmjeravale provođenje koncilskih dokumenata, naskoro će biti 7 godina kako je izdana Uputa o glazbi u svetom bogoslužju. Uputa bi imala pomoći da glazba doista postane dio obnovljenoga bogoslužja, a ne njegov samovoljno dodani (ili ne dodani) ukras; dio bogoslužja u kojem svi stvarno i svjesno sudjeluju, ne svećenik na jednoj a pjevači na drugoj strani, nego zajedno cijela prisutna zajednica (usp. Uputa 5, 6, 15, 16).

Kako je značajno pjevanje u obnovljenom misnom obredu, naglašeno je na brojnim mjestima u Općoj uredbi rimskog misala (br. 19, 26, 31, 36—40, 43, 50, 55, 56), slično za obnovljeni časoslov u Općoj uredbi molitvenog bogoslužja (br. 267—284).

Upravo svi obnovljeni obredi dijeljenja i primanja sakramenata potiču da se obavljaju u sabranoj zajednici, ako je moguće s pjevanjem.

Zbog svega toga teško je shvatiti da se još uvijek u mnogim našim crkvama može pjevati onako ili ne mnogo drugačije negoli prije koncilске obnove bogoslužja. Dio krivnje pada doista i na biskupjsko vodstvo crkvene glazbe koje se tek posljednjih godina intenzivnije brine za produbljenje crkvenoglasbenog odgoja orguljaša kroz ljetne tečajeve i redovnu orguljašku školu. Pa ipak još uvijek je previše svećenika koji se sa svojim suradnicima, orguljašima i pjevačima, nisu dovoljno potrudili da bi shvatili smisao i duh obnovljenoga misnog obreda, obnovljenih sakramenata (ženidbe, krsta) i sakramenata (npr. sprovoda i procesija). Iz praktičkog obavljanja svetih obreda u njihovim crkvama teško bi bilo ustanoviti da crkvena glazba, osobito zbog upotrebe domaćega jezika kao liturgijskoga, ima bitno drugačiju ulogu nego prije. U zimskim mjesecima možda bi se našlo prigode da svećenici sa svojim suradnicima iznova (ako ikada uopće jesu) prouče navedene dokumente i nove liturgijske knjige. Vjerojatno bi kod toga ustanovili da se bez posebnih teškoća dade i kod njih bar nešto popraviti, pogotovo jer ih mogu već sada potaknuti lijepi primjeri u nekim crkvama ili pak iz

vedbe koje su posebno bile pripremljene, npr. za krizmu.

Nadamo se da će u vezi s ovogodišnjim veljačkim tečajem za orguljaše biti priređeno također nekoliko članaka za poseban broj Pastoralnog priloga, koje bi onda dobili u ruke doista svi orguljaši, a i revniji pjevači.

Izbor pojedinih pjesama za različite dijelove misnog obreda, dodjeljivanje primjerenog udjela zbornome i pučkom pjevanju, veći obzirom prema ulozi crkvene godine i blagdana u tom izboru, duhovni odgoj pjevača i njihovo nastojanje oko sakramentalnog sudionitva u svetim obredima (pristupanje pričesti) — sve to i još dosta drugoga jesu pitanja koja na mnogo mjesta još nisu riješena ili još nisu ni došla do svijesti.

Istodobno s obnovom bogoslužja svjedoci smo promjene ukusa i načina u glazbi, svjetovnoj i crkvenoj. Samo po sebi to ne smeta da i nove skladbe budu prihvatljive za bogoslužje, kako je istaknuto u Uputi o glazbi (54—57). Nove pjesme, osobito na način popijevki, živahnije su, stoga i bliže mladim ljudima; njihov je govor neposredniji. Nažalost, te pjesme često potiču na sentimentalnost, uzrokuju opadanje osjećaja za pravu umjetnost, smanjuju udio domaćeg, slovenskog stvaralaštva, jer su nekritičko oponašanje tuđih uzoraka, a najčešće nimalo ne potiču sudjelovanje vjernika, pretjerano naglašuju ritam i bučnu instrumentalnu pratnju. Zbog svih tih razloga slabo odgovaraju zahtjevu da crkvena glazba bude sveta i umjetnička (Uputa 4a), da omoguću sudjelovanje svih prisutnih (Uputa 5, 6, 10, 11, 16, 53) i da bude u skladu sa značajem i predajom domaćega naroda (Uputa 63).

Različite već objavljene zbirke vjerskih popijevki upravo su zbog svih tih razloga već po izjavi autora namijenjene prije svega izvanliturgijskoj upotrebi (npr. vjeronauk, susreti); pa i tada nek se odabiru one koje su bliže domaćem osjećaju.

Budući da samom zabranom nijednu stvar nije moguće poboljšati, vijeće za crkvenu glazbu, ako je moguće u suradnji s istovrsnim vijećima drugih slovenskih biskupija, nastojat će se pobrinuti za prikladan izbor koji će iz novije glazbene literature probirati one pjesme koje su s obzirom na riječi i glazbu prikladne za svete obrede.

Takav izbor sam po sebi, dakako, neće riješiti onih dubljih problema koji su izloženi na početku. Pozivamo zato sve svećenike da kritički razmotre svoj način služenja mise i drugih svetih obreda, i neka s orguljašem i pjevačima pronađu bar malo vremena za zajedničko čitanje ovih misli.